

Edingensesteenweg 196, Halle

Programma van Maatregelen

Auteur:

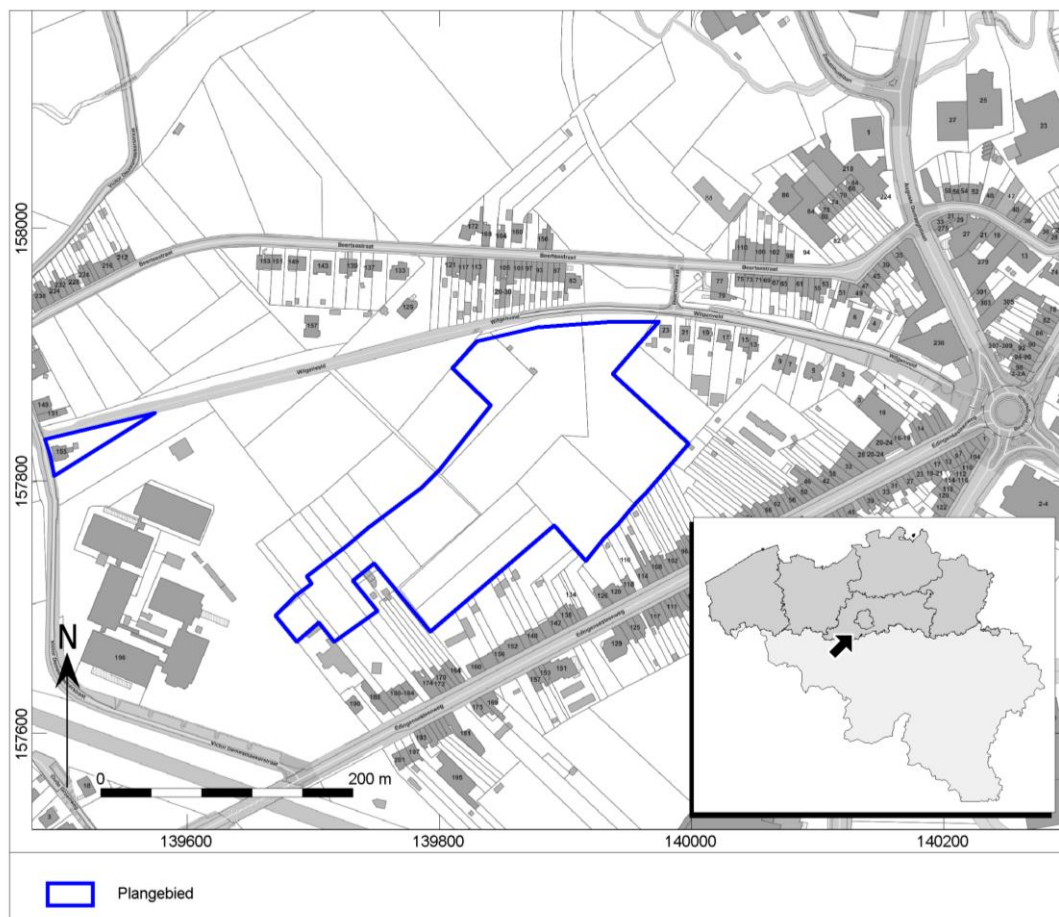
T. Van Mierlo (veldwerkleider)

Autorisatie:

J.A.G. van Rooij (OE/ERK/Archeoloog/2017/00169)

1 Inleiding

In opdracht heeft Vlaams Erfgoed Centrum in februari 2017 een archeologienota opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie Edingensesteenweg 196 (afb. 1). De archeologienota bestaat uit een bureauonderzoek, een landschappelijk bodemonderzoek (prospectie zonder ingreep in de bodem), een veldprospectie en metaaldetectie en is uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen uitbreiding van de parking met wandelpiste.

Afb. 1. Locatiekaart van het plangebied.

2 Het vooronderzoek zonder of met ingreep in de bodem

2.1 Het uitgevoerde vooronderzoek

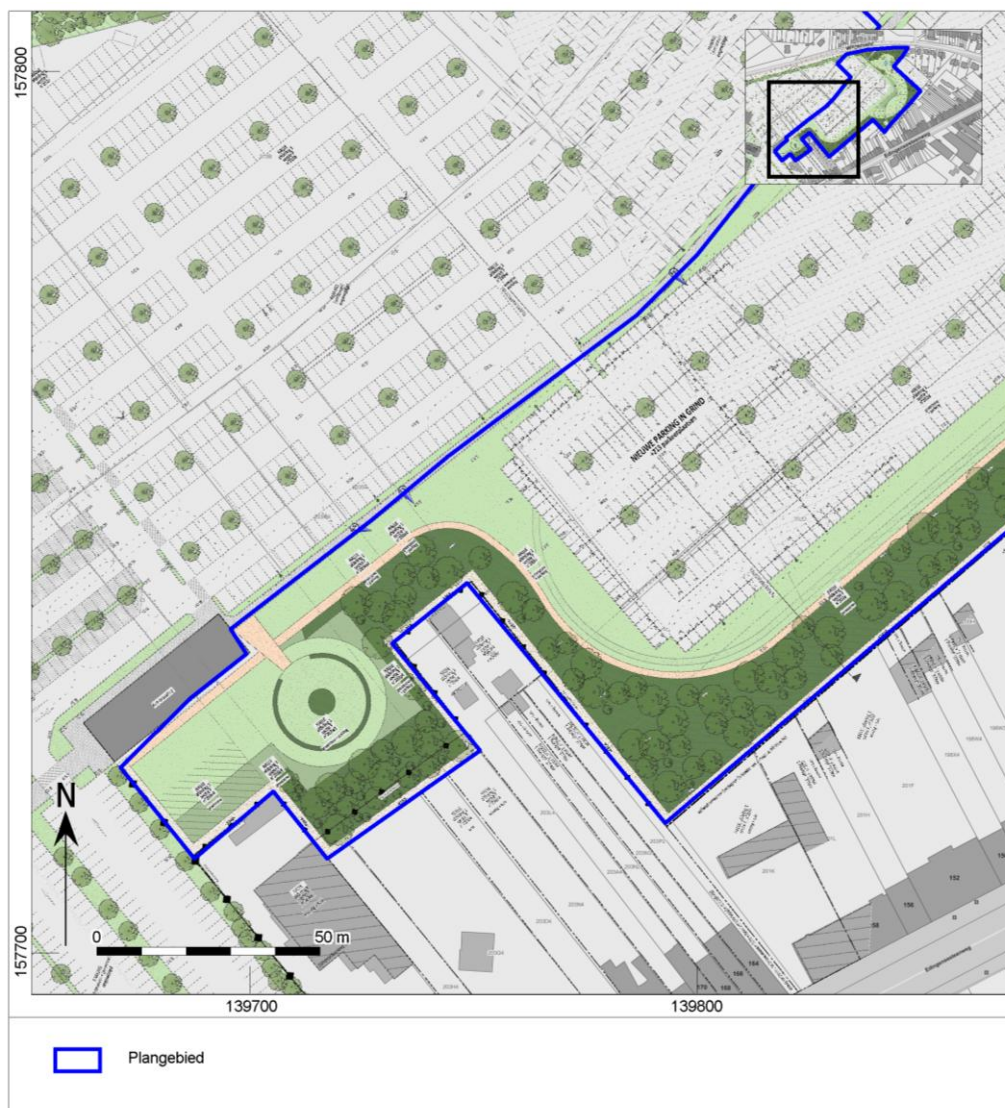
In het kader van het vooronderzoek werd een bureauonderzoek (2017B69), een landschappelijk bodemonderzoek (2017C307 en 2017F322) en veldkartering en metaaldetectie (2017G300) uitgevoerd. Op basis van de gegevens van het landschappelijk bodemonderzoek kon de geologische en bodemkundige situatie beschreven worden en kan duidelijk gesteld worden dat verder onderzoek geen kennispotentieel bezit omdat de geplande werken het archeologisch niveau niet zullen raken. Verder geven de resultaten van de veldkartering en metaaldetectie eveneens aan dat er geen sporen van een militaire aanwezigheid terug te vinden zijn. Het vooronderzoek kan dan ook als volledig worden gezien.

2.2 De impactbepaling

In het plangebied wordt een uitbreiding van de huidige parking, de aanleg van een wandelpad, aanleg van een poel en sloop van een bestaand gebouw aan het Kantoorgebouw te Halle gepland (Afb. 2 en 3). De geplande werken zullen beschreven worden van west naar oost.

Afb. 2. Overzicht van de geplande werken oostelijke deel.

Afb. 3. Overzicht van de geplande werken westelijke deel.

Het westelijke gedeelte, gelegen ten zuiden van de huidige parking en fietsenstalling, zal voornamelijk in gebruik genomen worden door grasland (Afb. 4). Deze zullen geen verstoring veroorzaken. De roze zone in het noordelijke gedeelte van het plangebied zal verhard worden en een verstoring veroorzaken van 20cm – mv. Rondom dit gedeelte zal de oorspronkelijke natuurlijke buffer van circa 15m behouden blijven. Ten zuiden van deze buffer zal de zone bedekt worden met schors als afscherming van het gebied. Dit zal eveneens geen verstoring met zich meebrengen.

Afb. 4. Het meest westelijke gedeelte van het plangebied.

Ten oosten van bovenstaand beschreven gedeelte zal de nieuwe parking gerealiseerd worden (Afb. 5). Deze parking zal 689 plaatsen bevatten en opgebouwd worden uit geotextiel, steenslagfundering en grindlaag. Dit zal een totale verstoring van maximaal 35 cm –mv veroorzaken. In het centrale gedeelte (oppervlakte van 5335m²) van het plangebied zal de bodem slechts tot 15cm –mv verstoord worden omwille van de aanwezige bodem.

Afb. 5. De geplande diepteverstoring van 15cm -mv binnen het plangebied.

Ten zuiden van de parking is een wandelpiste gelegen (Afb. 6). Deze zal opgebouwd worden uit steenslagfundering van 15cm en een lava laag van 5cm waardoor deze een totale verstoring van 20cm –mv zal veroorzaken. Ten noorden van deze wandelpiste zal er aan grasland- en gazonbeheer gedaan worden. Hier wordt het huidige gebruik behouden en zullen verder geen verstoringen plaatsvinden. Ten zuiden van de wandelpiste wordt er ook een groenbuffer van 15m lang geplaatst. De groenbuffer bestaat uit bomen en struiken. Ook hier zal er geen verstoring veroorzaakt worden. Het geheel wordt in het zuiden afgesloten door een zone met schors.

Afb. 6. Het gedeelte van de uitbreiding van de parking.

De uitbreiding van de parking zal een oppervlakte hebben van circa 14.000m². In het zuidoostelijke gedeelte van het plangebied zal de wandelpiste verder lopen. De wandelpiste maakt een cirkelvormige beweging. Binnenin de cirkelvormige beweging wordt een gazon en eetplaats waarrond een bloemenweide aangelegd. De gazon alsook de bloemenweide worden afgesloten door een gemengde haag. Ten zuiden van de weide wordt een groenbuffer van inheemse beplanting gerealiseerd (Afb. 7).

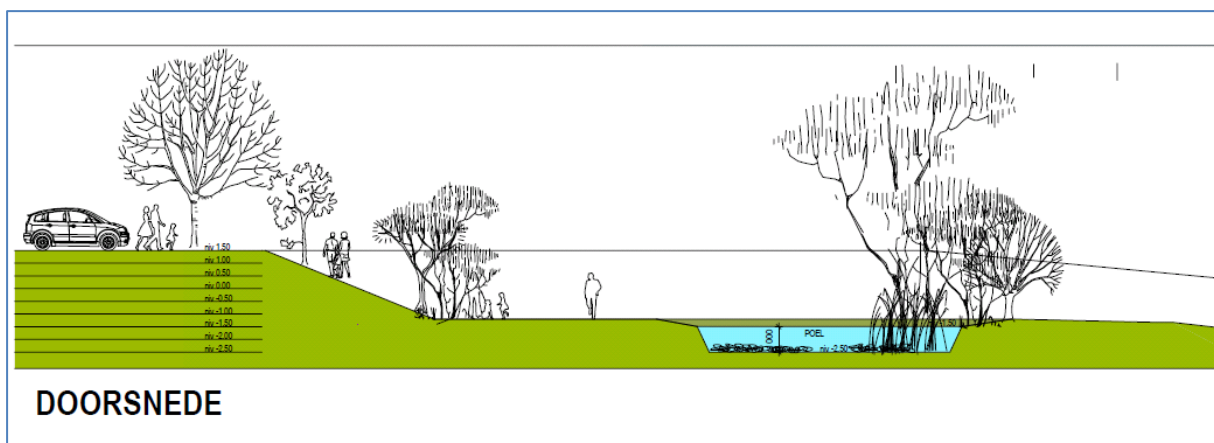

Afb. 7. Het gedeelte ten zuiden van de uitgebreide parking.

Het oostelijke gedeelte van het plangebied bestaat uit een groenbuffer met inheemse beplanting, gazon, wandelpiste en één poel (Afb. 8). De groenbuffer en het gazon zullen geen tot minimale verstoring veroorzaken. De wandelpiste zal een verstoring van 20cm –mv veroorzaken. De poel (30m²) (Afb. 9) bevat conische zijkanalen en zal een maximale verstoring van 1,50m –mv veroorzaken.

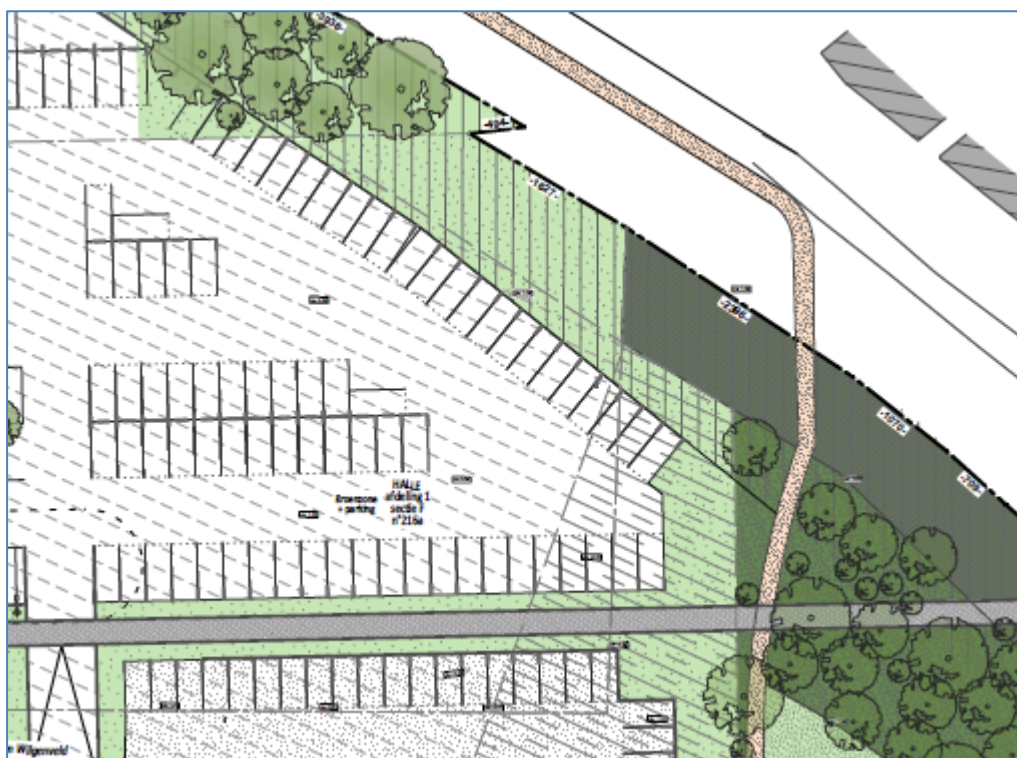

Afb. 8. Het oostelijke gedeelte van het plangebied.

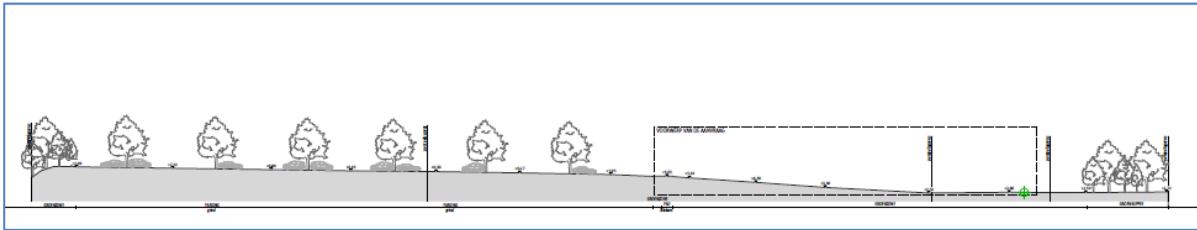
Afb. 9. Een detaildoorsnede van de poel.

Ten noorden van de poel zal de wandelpiste doorlopen. Ook hier zal deze een verstoring van circa 20cm-mv veroorzaken. Ten westen van de wandelpiste wordt de parking uitgebreid. Deze zal een verstoring veroorzaken van 35cm-mv (Afb. 10).

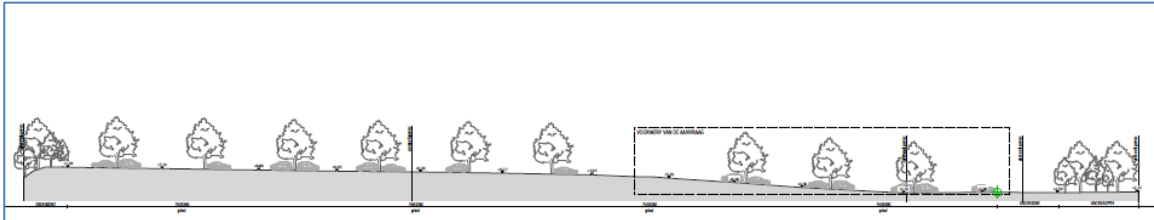

Afb. 10. Het noordelijke gedeelte van het plangebied.

Het noordelijke plangebied is in gebruik door bebouwing. Deze bebouwing zal gesloopt worden. Er zal geen verandering plaats vinden op het terrein. Op de plaats van de bebouwing zullen bomen en gras gerealiseerd worden. De zone zal dienst doen als groenzone.

Afb. 11. Dwarsprofiel van de bestaande toestand.

Afb. 12. Dwarsprofiel van de nieuwe toestand.

2.3 De resultaten van de uitgevoerde onderzoeken

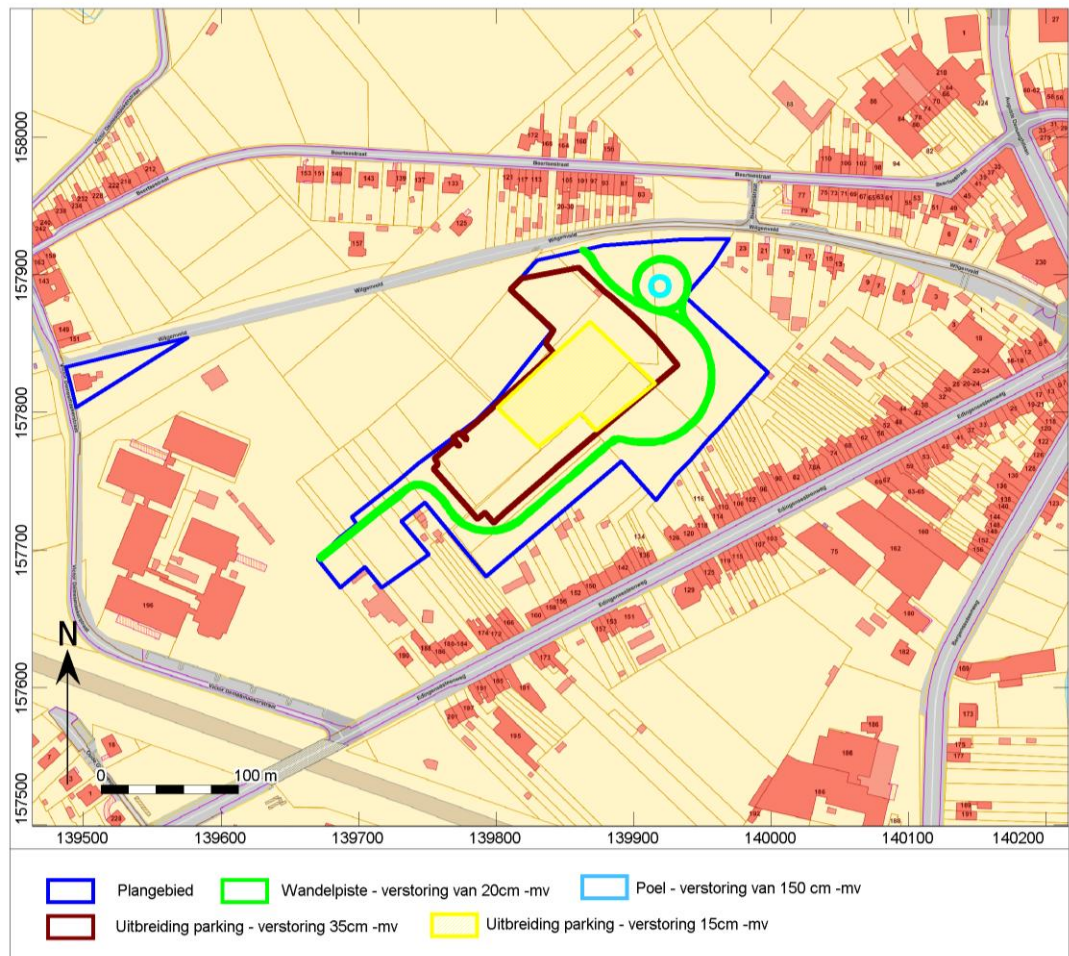
In hoeverre worden de (mogelijk aanwezige) archeologische waarden bedreigd door toekomstige planontwikkeling?

Het plangebied bevat een gunstige ligging voor bewoning vanaf het Laat-Paleolithicum. Omwille van de hoge erosiegevoeligheid bestaat er echter de mogelijkheid dat de sporen weg geërodeerd zijn. De bodemkundige gegevens en DTM tonen verder dat het gebied voornamelijk een droge leemgrond bevat en dat de Aba1-bodem op de hogere gelegen gedeeltes voorkomt en de Abp en AbB(o) bodemtypes op de helling en lager gelegen delen van het gebied. Deze laatste bodemtypes hebben een hogere kans op archeologische resten. Zo is de Abp bodem opgebouwd uit colluvium waardoor mogelijk archeologische resten bedekt zijn en zo meer kans hebben om intact te zijn. De mogelijke archeologische sporen zijn afhankelijk van de ouderdom van het colluvium. De AbB(o) is gekenmerkt als een bodem ontstaan door de ontginningen van het leemdek die gebeurden waardoor hier in tegenstelling tot de Abp-bodem de mogelijkheid bestaat dat archeologische resten niet meer voorkomen.

Voor archeologische resten daterend vanaf het Laat-Paleolithicum tot de vroege-Middeleeuwen kan de CAI echter geen duidelijkheid bieden over de datering van mogelijke archeologische resten. De CAI-meldingen dateren echter voornamelijk vanaf de Volle Middeleeuwen en archeologische resten vanaf het Neolithicum tot Vroege-Middeleeuwen worden echter sporadisch vermeld. Op basis van deze meldingen is het mogelijk te stellen dat er een kans bestaat op archeologische resten daterend vanaf het Neolithicum tot Vroege-Middeleeuwen. Echter in het plangebied bevindt zich een CAI-melding die de verdedigingslinie van de Slag van Waterloo uit de 19de eeuw toont. Mogelijk kunnen er archeologische resten van militaire aard teruggevonden worden in het plangebied. De kans is echter klein dat er sporen van een slagveld teruggevonden worden omdat er geen echte slag plaatsgevonden heeft.

Het historisch kaartmateriaal toont dat het plangebied voornamelijk in gebruik is geweest als akker- of weiland vanaf de 18de eeuw. Op basis van kaartmateriaal van de 16de en 17de eeuw is te zien dat het plangebied onbebouwd is gebleven. Dit is eveneens het geval tot in de laatste decennia van de 20ste eeuw. Het plangebied zelf bleef onbebouwd. De kans op bewoningssporen vanaf de Late-Middeleeuwen tot Nieuwe Tijd is dan ook gering.

Op het plangebied zal een uitbreiding van de parking alsook groenzone met poel en sloop van een gebouw gerealiseerd worden. De groenzone zal weinig tot geen extra verstoring veroorzaken. Ook in het noordelijke plangebied zal weinig tot geen extra verstoring veroorzaakt worden. Hier zal enkel het gebouw gesloopt worden waarna het gebied omgevormd wordt tot grasland. Op deze manier zal enkel de uitbreiding van de parking, de poel en de wandelpiste een verstoring veroorzaken. De parking bevat een totale oppervlakte van 14.000m² waarvan 8665m² een verstoring van 35cm –mv en 5335m² een verstoring van 15cm –mv veroorzaakt. De poel van 40m² zal een verstoring van 1.5m-mv, en de wandelpiste van 1020m² een verstoring van 20cm –mv veroorzaken(Afb. 13).

Afb. 13. Verstoringskaart.

*Is het plangebied voldoende onderzocht en zo nee, welke vorm van nader archeologisch onderzoek kan worden geadviseerd?*¹

Op basis van bovenstaande gegevens kan geconcludeerd worden dat er een kans op archeologische resten vanaf het Laat-Paleolithicum is. Verder dient er ook rekening gehouden te worden met de mogelijkheid van een militaire aanwezigheid in het plangebied. Sporen van deze aanwezigheid zullen teruggevonden worden aan het maaiveld. Echter door de helling, de erosiegraad en de mogelijkheid van leemontginningen in het gebied bestaat er de mogelijkheid dat de bodem niet meer intact is. Dit zorgt er dan eveneens voor dat er geen intacte archeologische sporen meer kunnen voorkomen waardoor de kenniswinst minimaal is. Omwille van deze reden dient de intactheid alsook de gekarteerde bodems en de kans op archeologische resten getoetst te worden door een landschappelijk bodemonderzoek op die locaties waar de bodem verstoord gaat worden.

¹ Onderzoeksvraag conform Code van Goede Praktijk, Hoofdstuk 5.2

Binnen het gebied zal alleen ten behoeve van de aanleg van de parking en de poelen de bodem dusdanig verstoord gaan worden dat dit als bedreiging van eventueel aanwezige archeologische resten geldt. Het landschappelijk bodemonderzoek wordt dus alleen op deze locaties uitgevoerd. De overige oppervlakte zal vrijgegeven worden omdat hier geen ingreep in de bodem zal plaatsvinden.

Op basis van het landschappelijk bodemonderzoek (uitgevoerd in januari en juni) kan opgemaakt worden dat er een intact en verstoord deel van het plangebied gekarteerd kan worden. Bodemkundig zijn binnen het intacte deel van het plangebied lössbodems met een E-uitspoelings- en meestal een B-inspoelings-horizont gekarteerd. Een natuurlijke E- en B- horizont is in het verstoorde deel van het plangebied nergens aangetroffen, maar wel een verrommeld A-C bodemprofiel. Hier in het lagere deel van het plangebied is de natuurlijk leembodem naar verwachting tot in de C-horizont afgegraven.

De kans dat binnen het verstoorde plangebied nog intacte behoudenswaardige archeologische vindplaatsen aanwezig zijn die kenniswinst opleveren, wordt zeer klein geacht. Het intacte deel heeft zijn archeologische verwachting behouden. Er kan geconcludeerd worden dat het verstoorde deel van het plangebied voldoende is onderzocht om een uitspraak te doen betreffende de archeologische waarde van het plangebied. Deze blijkt namelijk gering te zijn. Nader onderzoek is hier derhalve niet nodig en behoud *in situ* is niet van toepassing.

De kans dat binnen het intacte deel van het plangebied nog intacte behoudenswaardige archeologische vindplaatsen aanwezig zijn die kenniswinst opleveren, wordt groot geacht. Archeologische resten daterend van het Laat-Paleolithicum en Mesolithicum zullen niet meer intact voorkomen omwille van het gebruik van het plangebied als akker. Verder zullen de geplande werken niet reiken tot het aanwezige archeologische niveau voor sporen vanaf het Neolithicum. Omwille van deze reden wordt er voor sporen vanaf het Neolithicum geen vervolgonderzoek geadviseerd. Er dient wel rekening gehouden te worden met de aanwezige CAI-locatie in het plangebied. Deze zal zich bevinden in de bouwvoor. Omwille van mogelijke archeologische resten van deze 19de eeuwse CAI-melding, adviseerde het Vlaams Erfgoed Centrum een vervolgonderzoek in de vorm van metaaldetectie en veldkartering voor alleen het intacte deel van het plangebied waar mogelijk deze archeologische resten nog teruggevonden kunnen worden.

Omdat er een verwachting bestond dat er zich in de bouwvoor restanten van de verdedigingslinie van de hertog van Wellington uit de Napoleontische oorlog bevond werd er een veldkartering en metaaldetectie uitgevoerd. Het terrein is in gebruik als een weide met paarden waardoor de grond niet omgeploegd was. Een veldkartering had weinig potentieel. Hoewel het terrein ook visueel is gekarteerd, werd de aandacht daarom vooral op metaaldetectie gericht. Deze metaaldetectie bracht verscheidene metalen voorwerpen aan het licht. Alle vondsten konden gekenmerkt worden als vondsten van een recente aard, waarvan de meesten aan het huidige karakter van het onderzoeksgebied als weide voor paarden konden worden verbonden. Vondsten gerelateerd aan de verdedigingslinie uit 1815 werden er niet ontdekt. Daarom kan worden geconcludeerd dat er zich geen waardevolle archeologische restanten in de bouwvoor bevinden.

Omwille van bovenstaande onderzoeken adviseert het Vlaams Erfgoed Centrum om het plangebied vrij te geven voor verder archeologisch onderzoek.

3 Advies op basis van de resultaten

Op basis van deze gegevens wordt door het Vlaams Erfgoed Centrum geen verder onderzoek geadviseerd. De geplande werkzaamheden vormen geen bedreiging voor het bodemarchief. Er hoeft geen programma van maatregelen te worden opgesteld.

Ondanks het advies tot vrijgeven van het terrein, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht, conform artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. De civieltechnisch uitvoerder is verplicht eventuele toevalsvondsten binnen drie dagen na ontdekking te melden bij Onroerend Erfgoed.